

Η εξέλιξη της φορολογικής επιβάρυνσης στην Ελλάδα σύμφωνα με την

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας

Συντάκτης: Κωνσταντίνος Σαραβάκος¹

Βασικά συμπεράσματα:

- Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού του έτους 2023 που περιλαμβάνει τα πιο πρόσφατα δεδομένα για τα δημοσιονομικά μεγέθη του 2022, η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας το 2022 εκτιμάται ότι τελικά θα μετακινηθεί 6 ημέρες αργότερα σε σχέση με το 2021.
- Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που προς το παρόν εκτείνονται μέχρι και το 2021, κατά την περίοδο 2018-2021 η φορολογική επιβάρυνση συνεχώς μειώνεται. Το 2018 οι ημέρες που οι πολίτες εργάστηκαν για το κράτος ήταν 186, το 2019 ήταν 181, το 2020 ήταν 180 και το 2021 ήταν 178.
- Αν συμπεριλάβουμε το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης, οι ημέρες που οι Έλληνες και οι Ελληνίδες εργαστήκαμε για το κράτος το 2020 ήταν 223, ενώ έκτοτε μειώνονται, με την εκτίμηση για το 2022 να είναι στις 201 ημέρες.
- Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα, τα φορολογικά έσοδα το 2022 εκτιμάται ότι αυξήθηκαν κατά 9,7% σε σύγκριση με το 2021, με την μεγαλύτερη αύξηση εσόδων να αφορά τους έμμεσους φόρους (+15,8%) και συγκεκριμένα τον ΦΠΑ. Σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2023, ως βασικές αιτίες της αύξησης των φορολογικών εσόδων επισημαίνονται οι υψηλοί ρυθμοί μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας μετά την επίδραση του Covid-19, τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων, η σημαντική αύξηση των τουριστικών εισπράξεων κοντά στο επίπεδο του 2019, η σημαντική αύξηση των μισθών (αύξηση φόρων εισοδήματος) και οι έντονες πληθωριστικές πιέσεις από την παγκόσμια ενεργειακή κρίση.

Εισαγωγή: Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 1999-2022

Η μελέτη της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας που δημοσιεύεται ετησίως από το ΚΕΦΙΜ καταγράφει τη μέρα που οι Έλληνες φορολογούμενοι θα απελευθερώνονταν από το βάρος των φόρων, αν με τα χρήματα που κέρδιζαν από την εργασία τους έπρεπε, πριν καλύψουν τις δικές τους ανάγκες, να αποπληρώσουν πρώτα τις υποχρεώσεις τους προς το κράτος. Με άλλα λόγια, η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας επιχειρεί να καταγράψει προσεγγιστικά τη φορολογική επιβάρυνση των πολιτών, εφαρμόζοντας τη σχετική μεθοδολογία που αξιοποιεί το αμερικανικό ινστιτούτο Tax Foundation στη μελέτη του Tax Freedom Day.¹

Συγκεκριμένα, η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας υπολογίζεται με την απλή διαίρεση των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές προς το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα και την τοποθέτηση του εκάστοτε ηλικίου στο ημερολογιακό έτος.

Σε κάθε ετήσια μελέτη αξιοποιούνται οι σχετικές προβλέψεις και εκτιμήσεις του κρατικού Προϋπολογισμού, της ΕΛΣΤΑΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να εκτιμηθεί η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας στην Ελλάδα για το τρέχον έτος, και ταυτόχρονα παρουσιάζονται τα διορθωμένα απολογιστικά στοιχεία για παλαιότερα έτη. Με βάση τα αναθεωρημένα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ, απολογιστικά στοιχεία για την Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας υπάρχουν προς το παρόν για τα έτη 1999-2021, ενώ λόγω αυτής της ανανέωσης είναι δυνατό να γίνει βελτιωμένη εκτίμηση και για το 2022 σε σχέση με την προηγούμενη δημοσίευση.²

Πιο συγκεκριμένα, για το έτος 2022 οι νέες εκτιμήσεις των φορολογικών εσόδων είναι διαθέσιμες από την Εισηγητική Έκθεση

του Προϋπολογισμού του έτους 2023, ενώ σύμφωνα με τα νέα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα³ για το έτος 2021 ανήλθε σε 154,6 δις ευρώ, αυξημένο κατά 11,7% σε σχέση με το 2020.

Το Γράφημα 1 παρουσιάζει πόσες ημέρες εργάστηκαν για το κράτος οι φορολογούμενοι στην Ελλάδα από το 1999 μέχρι το 2021, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει δημοσιεύσει η ΕΛΣΤΑΤ. Τα σχετικά κρατικά έσοδα της περιόδου υπολογίζονται από το άθροισμα των δεδομένων για τους έμμεσους φόρους, τους άμεσους φόρους, τις καθαρές κοινωνικές εισφορές και τους φόρους κεφαλαίου.⁴ Το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα δίνεται από την ΕΛΣΤΑΤ.

Η εκτίμηση που παρουσιάζεται για το έτος 2022 βασίζεται στις σχετικές εκτιμήσεις του Προϋπολογισμού 2023 για τα εισπραχθέντα έσοδα από έμμεσους φόρους (35,4 δις ευρώ), άμεσους φόρους (19,2 δις ευρώ), κοινωνικές εισφορές (27,3 δις ευρώ) και φόρους κεφαλαίου (226 εκ. ευρώ).⁵ Σε ό,τι αφορά το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα για τις ανάγκες της μελέτης υποθέτουμε πως μεταβάλλεται με τον ίδιο τρόπο που μεταβάλλεται το ΑΕΠ, συνολώς το 2022 εκτιμάται ότι θα πλησιάσει τελικά τα 163,6 δις ευρώ.⁶

Ακόμη, στο Γράφημα 1 παρουσιάζεται απολογιστικά για τα έτη 1999-2021 πόσες ημέρες εργάστηκαν για το κράτος οι φορολογούμενοι στην Ελλάδα, η σχετική εκτίμηση για το έτος 2022, αλλά και η εξέλιξη της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας αν συνυπολογιστεί και το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το οποίο αντιπροσωπεύει μελλοντικούς φόρους και εκτιμάται για το 2022 στο -4,1% του ΑΕΠ.⁷

¹ Tax Freedom Day 2019.

² Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2022 (Ιούλιος).

³ Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, ΕΛΣΤΑΤ.

⁴ Τριμηνιαίο μη χρηματοοικονομικό λογαριασμός Γενικής Κυβέρνησης (ESA 2010) (1ο Τρίμηνο 1999 - 2ο Τρίμηνο 2022), ΕΛΣΤΑΤ.

⁵ Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων ΚΕΦΙΜ – Μάρκος Δραγούμης, Υπ. Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

⁶ Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2023, σελ. 98-99 και 168-169.

⁷ Εκτιμώμενη οικονομική μεγέθυνση 6% για το έτος 2022, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η φορολογική επιβάρυνση 2019-2022

Σύμφωνα λοιπόν με τα απολογιστικά στοιχεία, από το 2018 μέχρι το 2021 η φορολογική επιβάρυνση μειώνεται συνεχώς, γεγονός που εξηγείται από την σταδιακή μείωση φορολογικών συντελεστών και την κατάργηση φόρων από το 2019.⁸ Το 2018 οι ημέρες εργασίας των Ελληνίδων και Ελλήνων φορολογουμένων για το κράτος ήταν 186, το 2019 ήταν 181, το 2020 ήταν 180 και το 2021 ήταν 178. Ωστόσο, η εκτίμηση για το 2022 βάσει των μέχρι τώρα διαθέσιμων δεδομένων δείχνει την φορολογική επιβάρυνση να αυξάνεται κατά 6 ημέρες σε σχέση με το 2021.

Αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα, οι ημέρες εργασίας για το κράτος το 2020 ήταν 223, ενώ στην συνέχεια μειώνονται κάθε έτος, με την εκτίμηση για το 2022 να είναι στις 201 ημέρες. Επισημαίνεται ότι οι ανάγκες αντιμετώπισης της πανδημίας επηρέασαν τόσο τα δημόσια έσοδα, την αύξηση των κρατικών δαπανών και του δανεισμού, όσο και το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα. Ιδιαίτερα η αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης φαίνεται να οφείλεται στην σημαντική αύξηση των φορολογικών εσόδων. Για την ακρίβεια, η συνολική φορολογική επιβάρυνση (φόροι και εισφορές) το 2021 έφτασε τα 74,9 δις ευρώ (απολογιστικά στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ), ενώ το 2022 εκτιμάται από την Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού 2023 ότι έφτασε τα 82,2 δις ευρώ⁹, αύξηση της τάξης 9,7%, ενώ η αντίστοιχη αύξηση του Καθαρού Εθνικού Εισοδήματος για τις ανάγκες της μελέτης εκτιμάται ότι θα είναι ίση με την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ, στο 6% (Πίνακας 1).

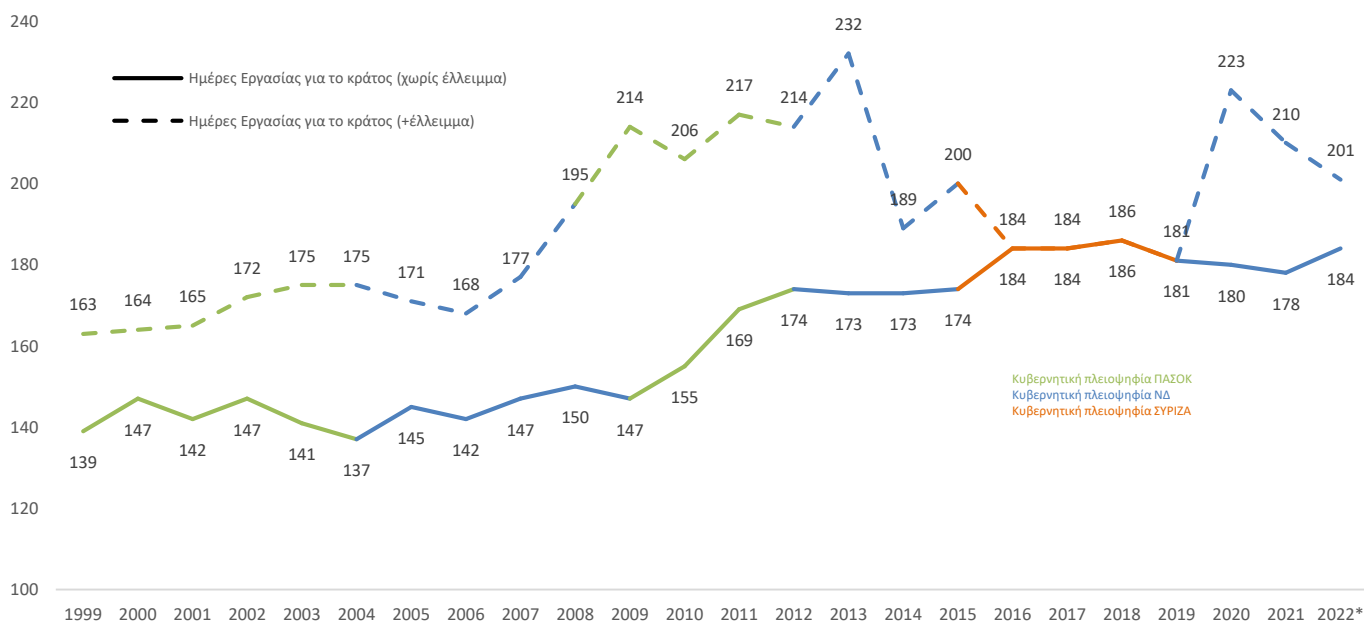
Πίνακας 1. Φόροι και εισφορές 2021 και 2022 (σε εκατ. ευρώ).

Έτος	Έμμεσοι Φόροι	Άμεσοι Φόροι	Κοινωνικές Εισφορές	Φόροι Κεφαλαίου	Σύνολο φόρων και εισφορών
2021	€ 30.625,00	€ 16.855,00	€ 27.273,00	€ 230,00	€ 74.983,00
2022*	€ 35.451,00	€ 19.236,00	€ 27.319,00	€ 226,00	€ 82.232,00
Μεταβολή	+15,8%	+14,1%	+0,2%	-1,7%	+9,7%

Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού του 2023, η αύξηση των εσόδων από φόρους το 2022 αποδίδεται σε¹⁰:

- «υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, λόγω της σταδιακής επαναφοράς της στην κανονικότητα μετά τις επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19 και των κυβερνητικών μέτρων στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων,
- σημαντική αύξηση των τουριστικών εισπράξεων που επανήλθαν πλησίον του επιπέδου του 2019,
- σημαντική αύξηση των μισθών, γεγονός που επηρεάζει κυρίως τα έσοδα από τους άμεσους φόρους (φόροι εισοδήματος),
- έντονες πληθωριστικές πιέσεις που αντιμετωπίζει και η χώρα μας, ως αποτέλεσμα της παγκόσμιας ενεργειακής κρίσης».

Γράφημα 1. Ημέρες εργασίας για το κράτος 1999-2021 (απολογιστικά στοιχεία) και 2022 (εκτίμηση*).

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης (ΚΕΦΙΜ) είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Έχει τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έδρα την

Αθήνα. Το όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Ο σκοπός του ΚΕΦΙΜ είναι να αυξήσει την επιρροή των φιλελεύθερων προτάσεων και ιδεών στον δημόσιο διάλογο και την πολιτική.

Οι απόψεις που δημοσιεύονται στο κείμενο εκφράζουν τους συντάκτες του και όχι απαραίτητα τον οργανισμό.

Στέγη Μάρκου Δραγούμη
Μαιζώνος 38, Αθήνα
Τ: +30 210 5238373
www.kefim.org
info@kefim.org
facebook.com/kefim.org
twitter.com/kefimgr
youtube/kefim

⁸Ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά, μειώθηκε ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων από το 24% το 2020, στο 22% το 2021, μειώθηκε ο συντελεστής προκαταβολής φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα) και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, και απαλλάχθηκαν από την ειδική

[εισφορά αλληλεγγύης συγκεκριμένα εισοδήματα \(για τα φορολογικά έτη 2021 και 2022\).](#)

⁹ Προσθέτοντας τις τεκμαρτές εργοδοτικές κοινωνικές εισφορές (D.612, ΕΛΣΤΑΤ) του έτους 2021, ως κατά προσέγγιση ποσό και για το 2022.

¹⁰ [Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2023](#), σελ. 98.